QORTI ĊIVILI – PRIM'AWLA

Onor. Imħallef Dr. Neville Camilleri
B.A., M.A. (Fin. Serv.), LL.D., Dip. Trib. Eccles. Melit.

Numru 2

Rikors Maħluf Numru 641/2021 NC

MGA Trading Limited

vs.

Dr Richard Galea Debono bħala Kontrollur ta' Satabank P.L.C. nominat mill-Awtorita' Maltija tas-Servizzi Finanzjarji ai termini tal-Artikolu 29(1)(h) tal-Att dwar il-Kummerċ Bankarju kif ukoll għan-nom u in rappreżentanza ta' Satabank P.L.C (C 66993)

Illum 10 ta' Jannar 2023

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors Maħluf tas-soċjeta' attriċi MGA Trading Limited (*a fol. 1 et seq.*) ippreżentat fl-1 ta' Lulju 2021 li jgħid hekk:

"1. ILLI MGA Trading Limited ("Is-Soċjeta' Esponenti") kienet ġiet inkorporata fis-sena elfejn u sbatax (2017) biex toffri servizzi

ta' importazzjoni u esportazzjoni fil-materjali primi bħal ħadid u njam.

2. ILLI s-Soċjeta' Esponenti għandha kont ma' Satabank P.L.C ("Il-Bank Intimat") bin-numru 1043065771 ("Il-Kont").

3. ILLI permezz ta' avviż pubbliku datata 20 ta' Ottubru 2018, il-Bank Intimat ġie ordnat mill-Awtorita' Maltija tas-Servizzi Finanzjarji (l-"MFSA") sabiex taċċerta illi ma jsir l-ebda depożitu fil-kontijiet tad-depożitanti mal-Bank Intimat u sabiex ma jsir ebda ġbid jew trasferiment ta' flus minn kwalunkwe kont miżmum mal-Bank Intimat. Illi barra minn hekk, l-MFSA appuntat lid-ditta Ernst & Young bħala persuna kompetenti ("Persuna Kompetenti") sabiex tassumi kontroll tal-assi u l-operat kollu tal-Bank Intimat ai termini tal-Artikolu 29(1)(ċ) u 29(1)(d) tal-Att dwar il-Kummerċ Bankarju. Ara kopja tal-avviż pubbliku hawn annessa u mmarkata "Dok A".

4. ILLI permezz ta' avviż pubbliku ieħor datat 24 ta' Ottubru 2018, l-MFSA ħabbret illi kienet ser tistitwixxi proċess kontrollat ta' rilaxxat ta' fondi miżmuma mid-depożitanti tal-Bank Intimat, fosthom is-Soċjeta' Esponenti. Ara kopja tal-avviż pubbliku hawn annessa u mmarkata "Dok B". Illi sussegwentament, f'avviż pubbliku ieħor datat 6 ta' Diċembru 2018, l-MFSA ħabbret illi depożitanti kummerċjali (bħal ma hija s-Soċjeta' Esponenti) kienu ser jiġu kkuntattjati bl-iskop li l-fondi jiġu rilaxxati skont il-miżuri addottati. Ara kopja tal-avviż pubbliku hawn annessa u mmarkata "Dok Ċ".

5. ILLI permezz ta' avviż pubbliku sussegwenti datat 1 ta' Lulju 2020, l-MFSA ħabbret li kienet qed tirtira l-liċenzja tal-Bank Intimat b'effett mit-30 ta' Ġunju 2020 u li l-proċess kontrollat ta' rilaxx ta' fondi depożitati mħabbar iktar kmieni kien qed jiġi mwaqqaf u li l-Persuna Kompetenti (u ċioe', d-ditta Ernst & Young) kien ser ikompli jipproċessa biss dawk il-files meqjusa kompluti sat-30 ta' Ġunju 2020. Ara kopja tal-avviż pubbliku hawn annessa u mmarkata "Dok D".

6. ILLI permezz ta' avviż għall-istampa datat 2 ta' Novembru 2020, l-MFSA ħabbret illi kienet qed tappunta lill-intimat Dr

Richard Galea Debono bħala Kontrollur tal-Bank Intimat ai termini tal-Artikolu 29(1)(h) tal-Att dwar il-Kummerċ Bankarju ("Il-Kontrollur Intimat") minflok id-ditta Ernst & Young sabiex jassumi kontroll tal-Bank Intimat sabiex fost oħrajn jippresjedi l-proċess ta' likwidazzjoni u stralċ tal-Bank Intimat ai termini tal-Att dwar Kumpanniji Kontrollati (Proċedura ta' Stralċ) (Kap. 383 tal-Liġijiet ta' Malta). Ara kopja tal-avviż għall-istampa hawn annessa u mmarkata "Dok E".

7. ILLI fil-mument meta ġie ppubblikat l-avviż pubbliku tal-20 ta' Ottubru 2018 (DOK A), is-Soċjeta' Esponenti kellha bilanċ ta' mija tmienja u għoxrin elf, sitt mija wieħed u sittin Ewro (€128,661.00) (il-"Bilanċ"), liema bilanċ – b'konsegwenza tad-direttivi maħruġa mill-MFSA – ma baqax iktar disponibbli għas-Soċjeta' Esponenti. ILLI l-Bilanċ għadu sal-lum mhux disponibbli u b'hekk, is-Soċjeta' Esponenti ilha iktar minn tnejn u tletin (32) xahar deprivita mill-pussess u t-tgawdija leġittimu ta' ħwejjiġha, u ċioe', tal-Bilanċ.

8. ILLI mingħajr preġudizzju għad-dritt tal-pussess u tat-tgawdija leġittima ta' ħwejjiġha mingħajr ħtieġa ta' formalitajiet inutli, sproporzjonati u bla neċessita', in linea mal-istruzzjonijiet tal-Bank Intimat, is-Soċjeta' Esponenti issottomiet id-dokumenti kollha mitluba mill-Bank Intimat – u ċioe', Payment Instruction Form u Account Closure Form. Illi minkejja diversi attentati sabiex il-kompletezza tad-dokumenti relevanti tinġieb għall-attenzjoni tal-Bank Intimat u l-Kontrollur Intimat – fosthom permezz ta' korrispondenza elettronika (hawn annessa u mmarkata DOK F), ittra reġistrata (hawn annessa u mmarkata DOK Ġ) u ittra ġudizzjarja bin-numru ta' referenza 1081/2021 – l-intimati msemmija baqgħu indampjenti għar-rigward tar-rilaxx tal-Bilanċ konċernat.

9. ILLI kif sejjer jiġi ppruvat fil-kawża, il-Bilanċ kien u għadu essenzjali għall-operat tas-Soċjeta' Esponenti u d-deprivazzjoni ta' ħwejjiġha – mingħajr ġustifikazzjoni jew raġuni valida u proporzjonali mal-għanijiet tal-miżuri u d-direttivi regolatorji relevanti – ikkawżaw danni għas-Soċjeta' Esponenti konsistenti mhux biss fil-mera deprivazzjoni tal-Bilanċ, iżda wkoll danni għall-operat kummerċjali tagħha.

10. ILLI barra minn hekk, u mingħajr preġudizzju għal kull obbligu ieħor illi l-liġi tpoġġi fuq il-Bank Intimat għall-ħarsien tal-Bilanċ, il-Bank Intimat, meta aċċetta li jżomm id-depositi tas-Soċjeta' Esponenti, assuma numru ta' obligazzjonijiet li ma tillimitax biss għas-sempliċi obbligi li jirriżultaw minn relazzjoni bejn debitur u kreditur, imma l-Bank Intimat huma soġġetti wkoll, mingħajr preġudizzju għall-preċedenti, għall-provveddimenti rigward l-obbligazzjonijiet fiduċjarji ai termini tal-Artikolu 1124A et seq tal-Kodiċi Ċivili (Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta) u dan billi kull min huwa fiduċjarju huwa obbligat illi jirritorna fuq talba li ssirlu kull proprjeta' miżmuma taħt obbligazzjonijiet fiduċjarji lill-persuna li leġittimament hija intitolata għaliha – u ċioe', is-Soċjeta' Esponenti. Illi f'kwalunkwe każ, irrispettivament min-natura tar-relazzjoni legali bejn is-Soċjeta' Esponenti u l-Bank Intimat, hemm obbligu legali illi l-Bank Intimat, bħala istituzzjoni ta' kreditu, jottempra mal-istruzzjonijiet validi tal-klijenti tiegħu, inkluża s-Soċjeta' Esponenti – xi ħaġa li l-Bank Intimat baqa' ma għamilx.

11. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, il-Bank Intimat baqa' inadempjenti meta naqas milli jottempra ruħu mal-ordni ta' pagament illi saret mis-Soċjeta' Esponenti sabiex il-Bilanċ jiġi trasferit lill-kont ta' pagament kif indikat fil-Payment Instruction Form f'Dok Ġ. Illi f'dan ir-rigward għandu jingħad illi l-kont tas-Soċjeta' Esponenti mal-Bank Intimat jikkostitwixxi "kont ta' pagament" (payment account) ai termini tad-Direttiva (EU) 2015/2366 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar is-Servizzi ta' Pagament fis-Suq Intern ("id-Direttiva") kif trasposta fil-qafas regolatorju Malti, u ċioe' "kont miżmum f'isem utent ta' servizz ta' pagament wieħed jew aktar u li jintuża għall-eżekuzzjoni ta' transazzjoni ta' pagament". Illi fir-relazzjoni tagħha mal-Bank Intimat, is-Soċjeta' Esponenti hija "utent ta' servizzi ta' pagament" ("payment service user") filwaqt li l-Bank Intimat huwa "fornitur ta' servizzi ta' pagament" ("payment service provider"). Illi ai termini tal-Artikolu 83 tad-Direttiva, il-Bank Intimat kellu jassigura li wara l-mument tar-riċevuta tal-ordni ta' pagament, l-ammont ta' pagament jiġi kkreditat fil-kont tal-fornitur ta' servizzi ta' pagament tal-kont benefiċċjarju fi żmien ta' mhux iktar ta' jumejn mill-ordni ta' pagament. Illi sal-lum, il-Bank Intimat

għadu inadempjenti f'dan ir-rigward u għaldaqstant, il-Bank Intimat huwa responsabbli mhux biss sabiex iqiegħed lura l-Bilanċ fil-kontroll u l-pussess tal-Bilanċ, iżda barra minn hekk huwa wkoll responsabbli għall-ħlas ta' kumpens finanzjarju ai termini tal-Artikolu 91 tad-Direttiva kif traspost fil-liġijiet Maltin.

12. ILLI ma teżisti l-ebda raġuni skont il-liġi għaliex is-Soċjeta' Esponenti m'għandux ikollha aċċess sħiħ u liberu għall-Bilanċ. Is-Soċjeta' Esponenti dejjem aġixxiet b'mod korrett tul ir-relazzjoni kollha mal-Bank Intimat mingħajr ksur ta' ebda liġi kriminali dwar ħasil ta' flus jew xort'oħra u għaldaqstant ma teżisti ebda raġuni valida li tista' twassal sabiex il-Bilanċ ikunu soġġetti għal miżuri ta' ffriżar illi effettivament iċaħħdu lis-Soċjeta' Esponenti mid-dritt għall-aċċess liberu, l-pussess u t-tgawdija tal-Bilanċ.

13. ILLI l-aġir tal-Bank Intimat, huwa irregolari u inaċċettabbli u s-Soċjeta' Esponenti qegħda ssofri preġudizzju serju fl-operat tagħha. M'hemm ebda raġuni skont il-liġi għaliex is-Soċjeta' Esponenti għandha tbati l-konsegwenzi hi għan-nuqqasijiet tal-Bank Intimat (huma x'inhuma) illi rriżultaw f'direttivi, miżuri u proċeduri fil-konfront tal-Bank Intimat. Dan sabiex b'konsegwenza tan-negliġenza u/jew tmexxija ħażina fl-operat tal-Bank Intimat, is-Soċjeta' Esponenti qed issofri telf ta' qliegħ u danni oħra – u dan mingħajr m'għandha ebda tort.

14. ILLI kull attentat mis-Soċjeta' Esponenti sabiex tikseb lura l-Bilanċ irriżulta fin-negattiv.

15. ILLI s-Soċjeta' Esponenti u r-rappreżentant tas-Soċjeta' Esponenti fuq dan l-att jafu bil-fatti hawn fuq miġjuba personalment.

ILLI GĦALDAQSTANT, in vista tas-suespost, is-Soċjeta' Esponenti qegħda umilment titlob lil din l-Onorabbli Qorti jogħġobha:

i. Tordna lill-Bank Intimat sabiex jirrilaxxa u jħallas lis-Soċjeta' Esponenti l-Bilanċ, u ċioe', is-somma ta' mija tmienja u għoxrin

elf, sitt mija wieħed u sittin Ewro (€128,661.00), bl-imgħax legali mid-data tal-iffriżar tal-kont bankarju relevanti sad-data tal-pagament effettiv – u dan mingħajr il-ħtieġa ta' direttivi maħruġa mill-Kontrollur tal-Bank Intimat u/jew mill-Fond għall-Bilanċi Residwi u/jew minn kwalunkwe awtorita' regolatorja oħra fosthom (iżda mhux limitatament) l-Awtorita' Maltija għas-Servizzi Finanzjarji (MFSA);

ii. Tiddikjara illi l-Bank Intimat (u ċioe', Satabank P.L.C) huwa responsabbli għall-ħlas ta' kumpens u danni sofferti u li għadhom qed jiġu sofferti mis-Soċjeta' Esponenti, inkluż telf ta' qliegħ u danni oħra;

iii. Tillikwida l-kumpens u d-danni kkaġunati mill-Bank Intimat, jekk meħtieġ bl-involviment ta' periti u esperti tekniċi nomnandi;

iv. Tikkundanna u tordna lill-Bank Intimat sabiex iħallas lis-Soċjeta' Esponenti dawk id-danni u l-kumpens hekk likwidati minn din l-Onorabbli Qorti.

Bl-ispejjeż kontra l-Bank Intimat, li minn issa qiegħed jiġi nġunt għas-subizzjoni."

Rat ir-Risposta Maħlufa tal-konvenut Dr. Richard Galea Debono bħala Kontrullur ta' Satabank p.l.c. u għan-nom tal-istess ippreżentata fl-20 ta' Awwissu 2021 (*a fol.* 42 *et seq.)* fejn jingħad hekk:

"__Eċċezzjonijiet Preliminari__

1. Illi preliminarjament, din il-Qorti mhix kompetenti tisma' din il-vertenza, hekk skond id-dispost tal-Artikolu 13 tal-Att dwar il-Kumpanniji Kontrollati (Proċedura ta' Stralċ) Kap. 383 tal-Liġijiet ta' Malta –

> *13. Kull kawża u pretensjoni li jinsabu pendenti quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili u li jkunu kawżi u pretensjonijiet kontra l-Kontrullur ta' attiv kontrollat li dwaru jkun inħareġ ordni għal stralċ bis-saħħa ta'*

dan l-Att, għandhom jiġu trasferiti lill-Bord tal-Appelli u għandhom jitkomplew jinstemgħu u jiġu deċiżi minn dak il-Bord[1]*:*

Iżda ebda ħaġa li tinsab f'dan l-Att ma għandha tnaqqas mill-ġurisdizzjoni tal-Qorti tal-Appell li tkompli tisma' kull każ li jinsab pendenti quddiemha:

Iżda wkoll il-Kontrullur ikollu s-setgħa li jirreferi kull ħaġa għall-arbitraġġ b'dawk il-patti u kundizzjonijiet li jista' jqis li jkunu xierqa, u kull ħaġa hekk riferita, kif ukoll ħaġa riferita għall-arbitraġġ qabel id-dħul fis-seħħ ta' dan l-Att, għandha tinstama' u tiġi deċiża minn u skont it-termini ta' referenza biex isir arbitraġġ minkejja d-disposizzjonijiet ta' dan l-Att.

2. Illi preliminarjament ukoll u mingħajr preġudizzju, l-att tar-rikors ġuramentat huwa null u mingħajr effett billi mhux minnu illi Salvatore Citta', ċittadin Taljan, jaf bl-ilsien Malti, u kwindi ma seta' qatt jaħlef ir-rikors ġuramentat li huwa redatt – kif suppost – bl-ilsien Malti.

3. Illi preliminarment ukoll u mingħajr preġudizzju, irid ikun hemm persuna residenti ġewwa Malta sabiex tassumi l-atti tal-kawża u tagħmel tajjeb għall-ispejjeż tal-istess.

<u>Dwar il-Fatti</u>

Din il-parti qegħda issir għall-kompletezza, u mingħajr preġudizzju għall-eċċezzjonijiet preliminari.

5. Illi l-esponent m'għandu l-ebda kumment dwar il-kontenut tal-paragrafi 1 sa 6 tar-rikors ġuramentat.

6. Dwar il-paragrafu 7, il-bilanċ imsemmi hu korrett.

7. Dwar il-paragrafu 8, u d-dati w direttivi imsemmija fil-paragrafi preċedenti, l-esponent jirrileva, illi minn dak il-

[1] Ir-riferenza hawn hi lejn il-Bord tal-Appelli imwaqqaf bis-saħħa tal-Artikolu 7 tal-istess Att.

mument l'quddiem, il-Bank kien qed jobdi d-direttivi leġittimi tal-awtorita' regolatriċi, ċioe' l-MFSA. Dwar dan, il-bank u min kien qed jiġġestih, ma kellu l-ebda triq oħra, u kwindi kull aġir li jseħħ in forza ta' direttiva leġittima ma jista' qatt jirradika responsabbilta' legali kontra min ikun aġixxa konformement magħha. Ukoll dwar l-istess paragrafu irid jiżdied illi l-attriċi tibqa' lura milli tgħid eżatt meta hi inoltrat id-dokumenti meħtieġa għar-rilaxx tal-fondi tagħha. Kif irrilevat l-istess attriċi, kien hemm direttivi preċiżi li stabbilew illi d-dokumenti prinċipali kellhom jidħlu mhux iktar tard mit-30 ta' Ġunju 2020 u l-istruzzjonijiet dwar il-pagament lura, mhux iktar tard mill-15 ta' Lulju 2020. Imkien dan il-paragrafu ma jsemmi f'liema data intbagħtu u/jew ġew riċevuti dawn id-dokumenti. Dwar dan, l-esponent ma jistgħax jikkumenta, billi l-ġestjoni tal-bank ma kienitx f'idejh qabel it-30 t'Ottubru 2020. Kull ma jaf hu, li skond it-tagħrif mgħoddi lilu mill-Persuna Kompetenti – Ernst & Young – id-dokumenti meħtieġa għar-rilaxx tal-fondi, ma waslux sal-egħluq tat-termini imsemmija. Dwar dan l-esponent jirriserva li jtella' rappreżentanti tal-istess Ernst & Young sabiex jispjegaw aħjar.

8. Għar-raġuni li ser titfisser infra, kien inutili illi dawn id-dokumenti jintbagħtu lill-esponent, billi r-rwol tiegħu hu ta' stralċjarju, u qabel ma jkun jista' jirrilaxxja ħlasijiet, dan irid jiġbor it-tagħrif finanzjarju rilevanti kollu; jikkonkludi l-kontijiet soċjali; jistabilixxi a bażi ta' dawn, jekk il-kumpanija hix solvibbli jew le; jibgħat għall-kredituri; u fl-aħħar, jagħmel eżerċizzju ta' pregradwazzjoni u skema ta' distribuzzjoni, li tkun suġġetta għal proċedura t'appell quddiem il-Bord tal-Appelli ġa fuq imsemmi. Imbagħad ikun jista' jgħaddi għal-likwidazzjoni – li tkun tinkludi t-tqassim tad-depożiti, sakemm din il-funzjoni ma tiġix fdata lil fond maħluq skond il-Kap. 618.[2]

9. Din hi l-proċedura normali li sseħħ f'kull stralċ, u in fatti wieħed kemm jara l-Artikolu 224 tal-Kap. 386 biex jara illi l-ordinament ġuridiku jrid illi f'każi kongruwi ma jkunx hemm kredituri li jittantaw jistultifikaw il-proċess ordnat ta' stralċ, billi jiġbdu l-grillu qabel ħaddieħor, bit-tama fiergħa li b'hekk ser

[2] Att dwar il-Fond għall-Bilanċi Residwi.

*jaqbżu lill-kredituri oħrajn. L-istralċ hu proċess kollettiv, fejn issaltan l-ideja "**par condicio creditorum**".*[3]

10. Dwar il-paragrafi 9 sa 13, dawn għandhom il-karattru ta' sottomissjonijiet, u mhux ta' stqarrija ta' fatt u mhux lokhom fi stqarrija ġuramentata. Ma hemm bżonn ebda spjegazzjoni. Kull depożitant għandu dritt jieħu flusu lura, u ma hemmx għalfejn ħafna elaborazzjoni. Il-punt mhux għandhux dritt jieħu flusu lura kreditur, iżda li kreditur irid jissottometti ruħhu għal proċess ordnat ta' kif dan isir, u mhux jippretendi li jitħallas qabel ħaddieħor li abbli ikollu kreditu pozjuri għall-kreditu tiegħu.

11. Ovvjament dan li mhux qed tapprezza l-attriċi, u din qegħda abużivament taġixxi b'mod intempestiv b'mod illi tfixkel l-andament ordnat tal-istess stralċ. Biex tkompli tieħu vantaġġ illeċitu, din ukoll ottjeniet mandat ta' sekwestru kawtelatorju numru 976/2021, li fil-mument appożitu jiġi kontestat.

<u>Fid-Dritt</u>

12. Illi t-talbiet attriċi - avolja in kwantu l-fatti jistgħu jkunu mistħoqqa, fis-sens illi l-bank konvenut irid jagħmel dak kollu possibbli biex jirritorna l-fondi lid-depożitanti kollha - għandhom ikunu miċħudin bl-ispejjeż billi, kif imfisser fil-paragrafi 8 u 9, huma intempestivi u jiksru d-dettami tal-Kap. 383 illi jistabilixxi kif u meta jistgħu jitħallsu l-kredituri (inklużi depożitanti) tal-bank konvenut.

<u>Eċċezzjonijiet fil-Mertu</u>

Illi subordinatament u mingħajr preġudizzju għall-eċċezzjonijiet preliminari, l-esponent jeċċepixxi fil-mertu:

1. Illi l-Attriċi qegħda taġixxi b'mod intempestiv li jikser il-prinċipji ġenerali tal-liġijiet tal-istralċ, u aktar speċifikament id-

[3] Okkorrendo, fi stadju ta' sottomissjonijiet, jekk ikun il-każ, l-esponent jiċċita l-ġurisprudenza lokali u speċjalment digriet fir-Rikors Numru 75/2015 JZM – <u>Fl-Atti tal-istralċ tal-kumpannija Cassar & Schembri Marketing Ltd (C-33174)</u> deċiża 28 ta' Jannar 2021.

dettami tal-Kap. 383 li jistabilixxi kif isir it-tqassim tal-assi ta' kumpannija kontrollata.

2. Illi subordinatament u mingħajr preġudizzju l-Attriċi għandha ġġib provi konkludenti li kienet għamlet dak kollu mitlub minnha skond id-direttivi leġittimi viġenti fis-sena 2020 u qabel.

Għalhekk it-talbiet għandhom ikunu miċħudin kollha bl-ispejjeż kontra l-attriċi.

L-attriċi tibqa' msejjħa minn issa stess għas-subizzjoni."

Rat id-dokumenti eżebiti u l-atti proċesswali kollha ta' dan il-każ.

Rat illi, fis-seduta tat-30 ta' Ġunju 2022, ingħata provvediment (*a fol.* 79 *et seq.*) in segwitu ta' liema l-konvenut irtira t-tieni (2) eċċezzjoni tiegħu hekk kif kontenuta fir-Risposta Maħlufa tiegħu (*a fol.* 42 *et seq.*).

Rat illi, fis-seduta tat-30 ta' Ġunju 2022 (*a fol.* 77 *et seq.*), ġie maqbul li kellha tiġi sorvolata l-ewwel (1) eċċezzjoni preliminari hekk kif kontenuta fir-Risposta Maħlufa tal-konvenut, f'liema seduta l-konvenut iddikjara li kien qed iżomm ferm in-Nota ta' Sottomissjonijiet tiegħu (*a fol.* 54 *et seq.*) ippreżentata dwar l-imsemmija eċċezzjoni fil-15 ta' Ottubru 2021.

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet (*a fol.* 54 *et seq.*) ippreżentata mill-konvenut fil-15 ta' Ottubru 2021.

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet (*a fol.* 70 *et seq.*) ippreżentata mis-soċjeta' attriċi MGA Trading Limited fit-8 ta' April 2022.

Semgħet, fis-seduta tat-2 ta' Novembru 2022, is-sottomissjonijiet ulterjuri bil-fomm (*a fol.* 100 *et seq.*) dwar l-ewwel (1) eċċezzjoni preliminari hekk kif kontenuta fir-Risposta Maħlufa tal-konvenut.

Ikkunsidrat

Illi fir-Rikors Maħluf tagħha s-soċjeta' attriċi tilmenta mill-fatt li qed tiġi deprivata mid-depożiti tagħha fil-bank konvenut Satabank p.l.c. minħabba formaliżmi eżaġerati u li l-fondi huma essenzjali sabiex hija tkun tista' topera. Hija tilmenta wkoll mill-fatt li l-bank konvenut qed jikser l-obbligi fiduċarji tiegħu lejha minħabba li ma ottemperax mal-istruzzjonijiet ta' pagament li ngħatawlu minnha. Hija titlob li l-Qorti tordna li l-bank jirrilaxxa s-somma ta' €128,661.00 bl-imgħax legali mid-data tal-iffriżar tal-kont bankarju sad-data tal-ħlas effettiv mingħajr il-ħtieġa ta' direttivi maħruġa mill-Kontrullur tal-bank u/jew mill-Fond għall-Bilanċi Residwi u/jew minn kwalunkwe awtorita' regolatorja oħra fosthom (iżda mhux limitatament) l-Awtorita' Maltija għas-Servizzi Finanzjarji. Is-soċjeta' attriċi titlob ukoll, fost l-oħrajn, il-likwidazzjoni tad-danni.

Illi fir-Risposta Maħlufa jitressqu numru ta' eċċezzjonijiet u fl-ewwel (1) eċċezzjoni ġie eċċepit li din il-Qorti ma għandhiex il-kompetenza *ratione materiae* minħabba dak li jiddisponi Artikolu 13 ta' Kapitolu 383 tal-Liġijiet ta' Malta (Att dwar Kumpanniji Kontrollati (Proċedura ta' Stralċ)).

Ikkunsidrat

<u>Illi din hija sentenza dwar l-ewwel (1) eċċezzjoni preliminari hekk kif kontenuta fir-Risposta Maħlufa tal-konvenut (*a fol.* 42 *et seq.*)</u>.

Illi l-konvenut jeċċepixxi li l-proċeduri li ġew imressqa permezz tar-Rikors Maħluf tas-soċjeta' attriċi jaqgħu taħt il-kompetenza esklussiva tal-Bord tal-Appelli u dan *ai termini* ta' Artikolu 10 tal-Kapitolu 383 tal-Liġijiet ta' Malta.

Illi s-soċjeta' attriċi tgħid li hija qed titlob ukoll il-likwidazzjoni tad-danni u li dan ma jaqax taħt wieħed mill-punti mniżżla f'Artikolu 10 tal-Kapitolu 383 tal-Liġijiet ta' Malta u konsegwentement dak li qed jintalab ma jaqax taħt il-kompetenza esklussiva tal-Bord tal-Appelli kompost permezz ta' Artikolu 7 tal-Kapitolu 383 tal-Liġijiet ta' Malta. Is-soċjeta' attriċi tilmenta li sabiex wieħed iqis li jista' jkun hemm il-kompetenza tal-Bord tal-Appelli taħt Artikolu 10(1)(d) tal-Kapitolu 383 tal-Liġijiet ta' Malta jrid jkun hemm il-

proċedura ta' stralċ u tisħaq li fil-każ odjern lanqas kien hemm persuna kompetenti u lanqas inħareġ l-Avviż ta' Stralċ bil-konsegwenza allura li l-istralċ ma kienx beda u għalhekk il-proċeduri odjerni ma setgħux jiġu ppreżentati quddiem l-Bord tal-Appelli.

Illi da parte tiegħu l-konvenut jargumenta li dak li qed jintalab mis-soċjeta' attriċi jinkwadra taħt Artikolu 10(1)(d) tal-Kapitolu 383 tal-Liġijiet ta' Malta. Il-konvenut jargumenta wkoll li wieħed irid jara l-Artikolu 10 imsemmi f'qafas aktar wiesgħa u għandu jiġi kkunsidrat fil-kuntest ta' dak li jipprovdi Artikolu 13 tal-Kapitolu 383 tal-Liġijiet ta' Malta.

Illi l-Qorti tinnota li waqt is-smiegħ tas-sottomissjonijiet ulterjuri bil-fomm (*a fol.* 100 *et seq.*), il-konsulent legali tas-soċjeta' attriċi kkonfermat li kienet ġiet ippubblikata lista ta' kredituri u għalhekk ċertu punti mqajjma fin-Nota ta' Sottomissjonijiet tagħha (*a fol.* 70 *et seq.*) ma kienux għadhom applikabbli. Il-Qorti tinnota wkoll li minn Dok. "X" (*a fol.* 111) jirriżulta li l-Kontrullur ġie mqabbad sabiex jillikwida l-assi tal-kumpanija. B'hekk mhux minnu li l-proċess ta' stralċ għadu ma nbediex.

Illi l-Qorti ser tkompli l-istħarriġ tagħha dwar l-eċċezzjoni tal-kompetenza billi tagħmel riferenza għas-sentenza mogħtija fit-28 ta' Ottubru 2022 fil-kawża fl-ismijiet **Steward Malta Management Limited vs. Il-Kummissarju Tat-Taxxi** (Numru 1207/2021) fejn din il-Qorti diversament preseduta spjegat is-segwenti:

> "19. Din hija eċċezzjoni li skont **l-artikolu 730 tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta** għandha tiġi maqtugħa b'deċiżjoni għaliha, qabel jew inkella flimkien mas-sentenza fuq il-mertu (ara ***El Dara Limited v. Emanuel Galea*** deċiża mill-Qorti tal-Appell fil-25 ta' Settembru, 2009). Ifisser għalhekk li eċċezzjoni bħal din trid tinqata' permezz ta' sentenza u mhux permezz ta' sempliċi digriet mogħti waqt verbal ta' seduta (ara ***Edwin Ċilia v. Melina Ċilia*** deċiża mill-Qorti tal-Appell fit-30 ta' Ġunju, 2021);

20. Illi minħabba li s-setgħa li qorti tisma' kawża toħroġ mil-liġi, kull deroga li żżommha milli tkun tista' twettaq dik is-setgħa tagħha trid tkun waħda espressa u mogħtija tifsira dejqa (ara ***Joseph Fenech et v. Rev. Saċ. Prof. Serafino Żarb noe et*** deċiża mill-Qorti tal-Appell fl-10 ta' Mejju, 1952 u ***Stanley Sullivan et v. Stephen Browning Gilmour et*** deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fis-17 ta' Jannar, 2013). Mill-banda l-oħra pero' wieħed irid ukoll iżomm f'moħħu dak imtenni mill-Qorti tal-Appell fis-sentenza ***Gaetana Ghiller et v. Michael Ebejer et,*** maqtugħa fl-20 ta' Jannar 2008, li materja ta' kompetenza hi ta' ordni pubbliku u l-liġijiet li jirregolawha jridu jiġu strettament applikati. Il-ġurisdizzjoni u l-kompetenza tal-qorti ma tistax tiġi deċiża fuq bażi ta' ekwita' jew konvenjenza;

21. Hija r-rieda tal-liġi wkoll (ara **Artikolu 774 tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta**) li, f'każijiet partikolari, il-qorti hija ħielsa li tqajjem minn rajha l-kwistjoni tas-setgħa tagħha li tisma' kawża, ukoll meta ma titqajjimx eċċezzjoni f'dan is-sens (ara ***L-Avukat Rachel Loporto Montebello nomine v. Victoria Dingli nomine*** deċiża mill-Qorti tal-Appell fis-7 ta' Frar, 2019 u ***Marianna sive Manon Calleja et v. Kummissarju tal-Artijiet*** deċiża mill-Qorti tal-Appell fil-25 ta' Frar, 2021);

22. Issa l-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili għandha s-setgħa li taqta' u tiddeċiedi kull materja ta' natura ċivili. Dan hu hekk sakemm din ma tkunx riżervata b'liġi *'ad hoc'* lil xi tribunal jew bord speċjali (ara ***Saviour Mifsud et v. Alfred Lucia et*** deċiża mill-Qorti tal-Appell fl-14 ta' Lulju, 2004);

23. Dwar dan il-qorti tagħraf li tribunali speċjali jew bordijiet kważi-ġudizzjarji, illum il-ġurnata, jifformaw parti waħda mill-mekkanżimu tal-amministrazzjoni tal-ġustizzja. Fost ir-raġunijiet ewlenija wara l-ħolqien ta' dawn it-tribunali u l-bordijiet speċjalizzati nsibu: (i) il-ħeffa fil-proċeduri; (ii) it-tneħħija ta' ċertu proċeduri amministrattivi minn ħoġor il-qrati; u kif ukoll (iii) biex

dawn l-organi jiddeterminaw ċertu kwistjonijiet ta' natura teknika u speċjalizzata li ġudikanti li jpoġġu fil-qrati ordinarji ma jkollhomx id-dehen u l-ħila neċessarja biex ikunu jistgħu jiddeċiedu dwarhom. Dan kollu ġustament minħabba l-limiti tal-għarfien tagħhom fuq dik l-istess materja teknika;

24. Il-qsim tal-kompetenza tal-qrati u t-tribunali hija materja ta' ordni pubbliku u l-partijiet ma jistgħux jaqblu dwar quddiem liema qorti jressqu t-tilwima tagħhom. Dan għaliex kif tajjeb imfisser mill-Qorti tal-Appell fis-sentenza ***Anthony Azzopardi et v. Dorsi Behag et*** deċiża fil-5 ta' April, 2013,

> «meta wieħed jistħarreġ eċċezzjoni bħal din wieħed irid jkun kawt minħabba li l-Qorti hija vestita l-kompetenza tad-diversi tribunali tal-Istat Malti hija regolata b'liġi, u mhux kompitu ta' xi qorti li tasserixxi kompetenza li mhux tagħha. Ir-regoli ta' proċedura huma ta' ordni pubblika u jeħtieġ li jiġu segwiti skont id-dettami espressi tagħhom, u ma jistgħux jiġu interpretati skont ix-xewqa tal-partijiet»;

25. Meta qorti tal-ġustizzja żżomm għaliha ġurisdizzjoni li ma jkollhiex, kull deċiżjoni li tieħu dik il-qorti ma tkun tiswa għalxejn. Hekk fil-fatt ingħad fis-sentenza ***Avukat Dr. Edward Fenech Adami nomine v. Arsemis Christos nomine*** deċiża mill-Qorti tal-Kummerċ fis-6 ta' April, 1972 li, *«Where a Court takes it upon itself to exercise a jurisdiction which it does not possess its decision amounts to nothing (**G. Halsbury's Laws (3rd Edit.) 350, 359**)».*"

Illi l-Qorti taqbel ma' dak hawn fuq ikkwotat u ser tapplikah f'din is-sentenza.

Illi l-qofol ta' l-eċċezzjoni in eżami hija jekk it-talbiet tas-soċjeta' attriċi jinkwadrawx ruħom taħt Artikolu 10(1) tal-Kapitolu 383 tal-Liġijiet ta' Malta. Dan is-sub-Artikolu jipprovdi s-segwenti:

> "Il-Bord ikollu l-ġurisdizzjoni unika u esklużiva li jisma' u jiddeċiedi dwar –
>
> (a) kull appell magħmul minn deċiżjoni tal-Kontrullur dwar xi pretensjoni;
>
> (b) kull pretensjoni li ssir mill-Kontrullur kontra terża parti inkluża pretensjoni għar-radd lura ta' proprjeta' li tkun fil-pussess ta' terzi persuni;
>
> (ċ) kull ħaġa li għandha x'taqsam ma', jew li titnissel mir-rapport u l-iskema ta' distribuzzjoni pubblikati mill-Kontrullur;
>
> (d) kull pretensjoni li ssir kontra xi Kontrullur li titnissel b'kull mod li jkun mill-amministrazzjoni u mill-istralċ ta' xi attiv li jkun qiegħed jikkontrolla."

Illi dwar l-esklussivita' tal-Bord tal-Appelli, fis-sentenza mogħtija fit-12 ta' Marzu 2007 fil-kawża fl-ismijiet **Dr. Michele Martone pro et noe vs. Raymond Gatt noe** (Numru 1066/2006), din il-Qorti diversament preseduta qalet hekk:

> "Illi ma hemm ebda dubju li huma l-Qrati Ordinarji li normalment ikollhom il-ġurisdizzjoni ġenerali u l-għoti ta' kompetenza esklussiva lil xi Tribunal trid toħroġ mil-liġi speċjali. Mill-Kapitolu 383 art 10 joħorġu ċari l-poteri ta' ġurisdizzjoni tal-Bord tal-Appelli liema Bord huwa mwaqqaf għall-għanijiet tal-Att in kwistjoni, liema Bord għandu bħala Chairman tiegħu avukat li jkollu mill-anqas 12-il sena ta' prattika legali waqt li l-persuni l-oħra li fil-fehma tal-Ministru jkollhom il-perizja u esperjenza meħtieġa fil-kummerċ bankarju jew servizzi finanzjarji. Dawn jiġu nominati għal perjodu limitat u permezz tal-Artikolu 8 tal-istess Att ġew definiti s-setgħat tal-Bord. Dak li hu ta' ġurisdizzjoni ta' Bord hu speċifikament definit taħt l-Artikolu 10(1) paragrafi (a) sa (d) liema lista fil-fehma tal-Qorti hija eżawrjenti u ma jistgħux jiżdiedu każi b'analogija. Għalhekk jekk xi ħaġa tinkwadra taħt dak

speċifikat fl-10(1) (a) sa (d) din tkun ta' ġurisdizzjoni esklussiva tal-Bord tal-Appelli waqt li jekk ma tinkwadrax ruħha f'dak li hemm imsemmi hemmhekk din tkun ta' kompetenza tal-Qrati ordinarji."

Illi l-Qorti taqbel ma' dak appena kkwotat u tagħmlu tagħha.

Illi jkun ta' fejda li wieħed jara x'kienet l-intenzjoni tal-leġislatur wara l-promulgazzjoni ta' Kapitolu 383 tal-Liġijiet ta' Malta. Minn qari tad-Dibattiti Parlamentari li saru dwar l-introduzzjoni ta' Kapitolu 383 tal-Liġijiet ta' Malta u b'mod partikolari mis-Seduta Numru 406 li saret fil-21 ta' Marzu 1995 jirriżultaw is-segwenti siltiet (paġna 280 tal-imsemmija dibatti):

> "**Onor. Josef Bonnici**: [...] Kull min iħoss ruħu aggravat bir-rapport u bl-iskema ta' distribuzzjoni għandu dritt jappella quddiem il-Bord ta' l-Appelli fi żmien xahar – aktar tard niddiskrivi fhiex jikkonsisti dan il-Bord. Il-Kontrollur fi żmien xahar mill-pubblikazzjoni għandu jirreferi dan ir-rapport lill-Bord ta' l-Appelli. Dan l-Abbozz jipprovdi li biex jitwaqqaf dan il-Bord ta' l-Appelli għandu jkun magħmul minn Chairman li għandu jkun avukat mhux b'inqas minn disa' snin ta' prattika legali u żewġ membri oħra li għandu jkollhom esperjenza fil-qasam tal-kummerċ bankarju jew fis-servizzi finanzjarji. Il-Bord ikollu dawk is-setgħat vestiti fil-Prim'Awla tal-Qorti u d-deċiżjonijiet li jieħu jkollhom saħħa ta' titoli eżekuttivi. Il-Bord ikollu wkoll il-ġurisdizzjoni unika u esklussiva li jisma' u jiddeċiedi dwar kull appell minn deċiżjoni tal-Kontrollur; kull pretensjoni li ssir mill-Kontrollur kontra terzi persuni u kull ħaġa li għandha x'taqsam ma' l-iskema ta' distribuzzjoni. Jiġifieri lil dan il-Bord ta' l-Appelli qed nagħtuh funzjoni importanti li twassal biex kull min iħossu aggravat b'xi mod mid-deċiżjoni tal-Kontrollur ikun jista' jappella quddiem dan il-Bord. Id-deċiżjonijiet isiru fil-miftuħ u jsiru skond il-maġġoranza tal-voti tal-Bord u meta ma jkunx hemm unanimita' il-Bord jiddeċiedi billi jivvota. Id-deċiżjoni tal-Bord tkun finali ħlief għal dawk il-punti

tal-liġi li dwarhom jista' jsir appell quddiem il-Qorti ta' l-Appell.

[…] Il-pretenzjonijiet pendenti li jkunu għaddejjin fil-qrati tagħna se jiġu trasferiti lill-Bord ta' l-Appelli dejjem fl-interess li wieħed isib soluzzjoni għal każi bħal dawn li ċertament ma jeħdux it-tul ta' żmien li ħa dan il-każ. Malli jintemm kull appell il-Kontrollur għandu jgħaddi biex jillikwida u jqassam l-attiv u nisperaw li permezz ta' dan l-Abbozz ta' Liġi nkunu f'sitwazzjoni fejn ngħalqu dan il-każ darba għal dejjem u fl-istess ħin nieħdu l-opportunita' biex nipprovdu għal sitwazzjonijiet li jistgħu jinqalgħu 'l quddiem fejn ikun hemm problemi simili." [emfażi miżjuda]

Illi f'paġna 290 tal-istess Dibattiti Parlamentari tal-21 ta' Marzu 1995 ingħad hekk:

"**Onor. John Dalli (Ministru tal-Finanzi)**: […] Fil-fatt qed ngħidu li se nagħmlu bord biex jieħu dawn id-deċiżjonijiet u b'hekk ma nerġgħux nidħlu fil-kwestjoni li għax hemm kawża fil-Qorti li tista' ddum is-snin, ikollna noqogħdu nistennew is-sentenza, imma nkunu spiċċattivi u nieħdu d-deċiżjonijiet li għandhom jittieħdu. Ma jistax ikun li dawn l-imsieken ta' nies li verament batew tul dawn il-17 il-sena għax kellhom flushom f'dan il-bank jibqgħu ma jistgħux jieħdu sold, għax hemm min jaħseb li għandu dritt għal xi ħaġa jew sempliċement biex itellef, idaħħal il-qorti kull każ u jibqa' jtawwal sakemm ħadd ma jieħu xejn." [emfażi miżjuda]

Illi f'paġna 26 tad-Dibattiti Parlamentari li saru fl-24 ta' Mejju 1995 jirriżulta li ngħad is-segwenti:

"**Onor. Josef Bonnici**: Iva din kienet *issue* li tqajmet u ddiskutejniha wkoll ma' l-Uffiċċju tal-Avukat Ġenerali. Id-diffikulta' ta' imħallef hi li peress li dawn għandhom ħafna x'jagħmlu *it slows down the process.* Issa kemm jista' jkun

> qegħdin nippruvaw immexxu sistema biex wara 22 sena tal-każ tittieħed deċiżjoni malajr."

Illi minn analiżi ta' dawn id-Dibattiti Parlamentari hawn fuq imsemmija jirriżulta li l-għan aħħari ta' din il-leġislazzjoni kienet li tiffaċilita' il-progress b'mod ordnat u spedit tal-istralċ ta' entitajiet kummerċjali. Jirriżulta wkoll li r-rieda tal-leġislatur kienet li kemm jista' jkun fejn jidħlu kwistjonijiet relatati max-xogħol tal-Kontrullur, il-Qrati jkollhom rwol finali u dan biss wara li jkun sar Appell quddiem il-Bord tal-Appelli stabbilit permezz ta' Artikolu 7 tal-Kapitolu 383 tal-Liġijiet ta' Malta. Mid-Dibattiti Parlamentari jirriżulta wkoll li leġislatur ried jevita kawżi li jtawwlu l-proċedura ta' stralċ.

Ikkunsidrat

Illi f'dan l-istadju l-Qorti trid tistħarreġ jekk it-talbiet tas-soċjeta' attriċi jaqawx taħt Artikolu 10(1)(d) tal-Kapitolu 383 tal-Liġijiet ta' Malta kif jingħad mill-konvenut. Sabiex tagħmel dan, il-Qorti trid tirreferi għat-talbiet hekk kif imressqa mis-soċjeta' attriċi fir-Rikors Maħluf tagħha. Is-soċjeta' attriċi titlob li din il-Qorti:

- tordna lil Satabank p.l.c. jirrilaxxa l-fondi tagħha mingħajr il-bżonn ta' direttivi maħruġa mill-Kontrullur tal-bank jew kwalsiasi awtorita' oħra;

- tiddikjara li Satabank p.l.c. huwa responsabbli għall-ħlas ta' kumpens u danni sofferti minnha, inkluż telf ta' qliegħ u danni oħra;

- tillikwida l-kumpens u danni kaġunati minn Satabank p.l.c.;

- tikkundanna u tordna lil Satabank p.l.c. iħallas lis-soċjeta' attriċi dawk id-danni u l-kumpens hekk likwidati.

Illi huwa paċifiku jingħad li l-bank Satabank p.l.c. għaddej minn proċeduri ta' stralċ u li għalhekk ġie appuntat Kontrullur. Wieħed mill-oneri tal-Kontrullur huwa proprju li jiddeċiedi dwar l-

pretensjonijiet li jsirulu. Permezz ta' numru ta' *emails* mibgħuta lill-Kontrullur mill-konsulenti legali tas-soċjeta' attriċi (Dok. "F" – *a fol.* 20 *et seq.*), is-soċjeta' attriċi ressqet il-pretensjonijiet tagħha sabiex jiġu liberati l-fondi tagħha u l-Kontrullur wieġeb għal dawn il-pretensjonijiet.

Illi l-mertu prinċipali ta' dak li qed titlob is-soċjeta' attriċi huwa li jiġu rilaxxati l-fondi mingħajr ma jkun hemm bżonn ta' intervent ta' awtoritajiet oħra. Għalhekk l-għan prinċipali tat-talba huwa li jiġu rilaxxati l-fondi tas-soċjeta' attriċi. Dan jista' jsir biss mill-Kontrullur illum hekk kif jirriżulta minn Kapitolu 371 tal-Liġijiet ta' Malta (Att Dwar Il-Kummerċ Bankarju). Għalhekk din l-azzjoni fil-fehma ta' din il-Qorti jrid jiġi klassifikat bħala att li jirriżulta mill-istralċ ta' xi attiv li jkun qiegħed jikkontrolla l-Kontrullur. Konsegwentement, sa fejn jirrigwarda l-kontestazzjoni dwar ir-rilaxx ta' fondi, din hija fil-fatt kontestazzjoni tal-aġir tal-Kontrullur u konsegwentement din taqa' taħt il-kompetenza esklussiva tal-Bord tal-Appelli.

Illi l-fatt li din id-deċiżjoni taqa' fi ħdan il-Kontrullur tirriżulta wkoll mit-tieni parti tal-ewwel (1) talba fejn dak li qed jintalab huwa li l-flus jiġu rilaxxati mingħajr id-direttivi minn naħa tal-Kontrullur. Xi ħtieġa jkun hemm għal din it-talba kieku dawn l-atti ma humiex atti li jirriżultaw mill-istralċ ta' xi attiv li jkun qiegħed jikkontrolla l-Kontrullur?

Illi dwar it-tieni (2), it-tielet (3) u r-raba' (4) talba u ċioè dwar il-likwidazzjoni tad-danni, is-soċjeta' attriċi targumenta li l-allokazzjoni ta' danni ma tiffigurax taħt waħda mill-punti msemmija taħt Artikolu 10 tal-Kapitolu 383 tal-Liġijiet ta' Malta. Hija tagħmel riferenza għall-provvediment mogħti fl-1 ta' April 2022 fil-kawża fl-ismijiet **Corporate & Commercial FX Services Limited vs Satabank Plc** (Numru 397/2019) (Dok. "Y" – *a fol.* 112 *et seq.*). Il-konvenut jargumenta li anke kwistjoni għal danni taqa' taħt paragrafu (d) ta' Artikolu 10(1) tal-Kapitolu 383 tal-Liġijiet ta' Malta stante li d-deċiżjoni li jitħallsu *o meno* d-danni xorta huma atti li l-Kontrullur irid jagħmel.

Illi fil-fehma ta' din il-Qorti l-ħlas tad-danni hija riżultat dirett tal-amministrazzjoni tajba jew ħażina tal-Kontrullur u għalhekk hija marbuta sfiq ma' l-ewwel (1) talba. Minbarra dan, jekk jitħallsux *o meno* id-danni, xorta hija att li jirriżulta mill-istralċ ta' xi attiv li jkun qiegħed jikkontrolla l-Kontrullur bil-konsegwenza li kontestazzjoni eventwali dwar din taqa' taħt l-esklussivita' tal-Bord.

Illi l-Qorti tagħmilha ċara li l-awtoritajiet ma humiex ġustifikati li jtawwlu l-proċess mingħajr ħtieġa billi jdumu ma jappuntaw l-persuni neċessarji sabiex il-proċess jimxi għax it-traskuraġni ma hija qatt permissibbli speċjalment meta persuni jaf ikollhom il-ħajja ta' kuljum tagħhom ipperikolata jew imħarbta minħabba tali dewmien.

Għalhekk, tenut kont ta' dak kollu li ngħad hawn fuq, il-Qorti ssib li l-ewwel (1) eċċezzjoni tal-konvenut, li din il-Qorti ma tistax tisma' u tiddeċiedi din il-kawża, hija waħda tajba.

Ikkunsidrat

Illi l-Qorti terġa tagħmel riferenza għas-sentenza msemmija aktar 'il fuq fil-kawża fl-ismijiet **Steward Malta Management Limited vs. Il-Kummissarju Tat-Taxxi** (Numru 1207/2021) fejn ingħad hekk:

> "35. Il-qorti tagħlaq billi tgħid li hija ma tistax tibgħat l-atti ta' din il-kawża lit-Tribunal tar-Reviżjoni Amministrattiva skont l-**artikolu 741(b) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta** għaliex din id-deċiżjoni qiegħda tingħata permezz ta' sentenza parzjali skont l-**artikolu 730 tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta** u mhux permezz ta' digriet kamerali li ma jistax jiġi appellat skont l-**artikolu 741(b) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta**;
>
> 36. Steward għażlet li tikkontesta din l-eċċezzjoni, tħalliet tressaq il-provi tagħha (għalkemm imbagħad ma ressqithomx) u anke ressqet is-sottomissjonijiet tagħha bil-miktub. Għalhekk huwa xieraq li din l-eċċezzjoni tiġi deċiża b'sentenza skont l-**artikolu 730 tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta** ħalli jekk tkun trid Steward tkun tista' tappella minn din is-sentenza. Li kieku din id-deċiżjoni

ngħatat b'digriet kamerali skont l-**artikolu 741(b) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta**, din id-deċiżjoni ma kinitx tkun tista' tiġi appellata u b'hekk Stewart tkun ġiet li tilfet il-jedd ta' appell;

37. Sfiq ma' dan, il-qorti tifhem li l-**artikolu 741(b) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta** jgħodd meta l-attur ma jkunx qiegħed jikkontesta l-eċċezzjoni tal-kompetenza li tkun ġiet imqanqla mill-konvenut u jħalli f'idejn il-qorti tiddeċiedi hi jekk għandhiex iżżomm il-kawża jew inkella tibgħathiex quddiem qorti jew tribunal ieħor. Huwa għalhekk li f'każ bħal dan, il-liġi fl-**artikolu 741(b)** trid li d-digriet li ma jkunx appellabbli. Meta iżda l-parti topponi għal dik l-eċċezzjoni tal-inkompetenza għaliex l-attur jinsisti li l-kawża fetaħha sew bħalma ġara f'dan il-każ, allura l-qorti ma tkunx aktar tista' tagħti digriet mhux appellabbli skont l-**artikolu 741(b)** iżda jkollha tagħti sentenza dwar dik l-eċċezzjoni skont l-**artikolu 730**, ħalli b'hekk il-partijiet li jkunu qegħdin jitlewmu dwar il-kompetenza tal-qorti jkunu jistgħu, jekk iridu, jappellaw minn dik is-sentenza;

38. Naturalment jekk l-attur ikun għażel li jikkontesta l-eċċezzjoni tal-inkompetenza u l-qorti issib kontrih permezz ta' sentenza, l-attur ma jistax jippretendi li l-qorti tuża' l-**artikolu 741(b) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta**, sabiex wara s-sentenza, hija tagħti digriet biex tibgħat il-kawża quddiem il-qorti t-tajba. L-aktar li jista' jagħmel l-attur huwa li jappella minn dik is-sentenza quddiem il-Qorti tal-Appell biex din iddawwar is-sentenza tal-ewwel qorti;

39. Ir-rinviju msemmi fl-**artikolu 741(b) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta** għalhekk ma jistax jiġi użat meta l-eċċezzjoni tiġi deċiża b'sentenza. Li kieku rinviju taħt dan l-artikolu jkun jista' jsir anke wara li tingħata sentenza mill-ewwel qorti u mill-qorti tal-appell, dan ikun ifisser li l-qorti jew tribunal li jirċievi l-kawża jkun jista' ma jaqbilx ma' dik is-sentenza u jerġa' jibgħat lill-Qorti tal-Appell u nerġgħu niġu ċirku tond. Ħaġa bħal din, żgur li ma kinitx l-intenzjoni tal-leġislatur. Għalhekk il-qorti qiegħda tifhem

li r-rinviju msemmi fl-**artikolu 741(b) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta** jista' jsir biss meta l-eċċezzjoni tal-inkompetenza ma tiġix deċiża b'sentenza u tiġi deċiża biss b'digriet kamerali għaliex il-partijiet ma jkollhomx kontestazzjoni bejniethom dwar il-qorti kompetenti;

40. Fuq kollox, il-qorti tifhem li r-rinviju lil tribunal ieħor kif imsemmi fl-**artikolu 741(b) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta** jista' jsir biss sakemm dak ir-rinviju jkun wieħed fattibbli. Skont l-**artikoli 43, 44 u 59 tal-Kap. 406 tal-Liġijiet ta' Malta**, il-kwistjoni mqanqla minn Stewart kellha titressaq quddiem it-Tribunal tar-Reviżjoni Amministrattiva fi żmien tletin jum mid-data tan-notifika tat-talba għall-ħlas magħmula mill-Kummissarju tat-Taxxi. F'dan il-każ, tajjeb jew ħazin dawn it-tletin jum illum għaddew. Għalhekk din il-qorti, anke kieku trid, ma tistax tibgħat l-atti lit-Tribunal tar-Reviżjoni Amministrattiva ladarba dan iż-żmien laħaq għadda;

41. Il-qorti tqis ukoll li *lex vigilantibus spectat*. Jiġifieri li l-liġi tħares lejn l-interessi ta' dawk li joqogħdu attenti mal-liġi. F'dan il-każ kien nuqqas ta' Steward, li ressqu din il-kawża quddiem l-organu ġudizzjarju l-ħażin. […];

42. Tassew din il-qorti ma tarax li tkun qiegħda tagħmel sew, jekk tibgħat l-atti lit-Tribunal tar-Reviżjoni Amministrattiva, aktar u aktar: (i) meta jkollok sitwazzjoni bħal f'dan il-każ fejn kawża tinfetaħ quddiem qorti ħażina bla ġustifikazzjoni; (ii) meta għandek liġi ċara li tgħidlek fejn din il-kawża għandha titressaq; u (iii) agħar minn hekk dik il-parti ttawwal il-proċeduri għalxejn billi twiegħed li ħa tressaq il-provi imbagħad ma tressaqhomx. Fil-fehma ta' din il-qorti, ir-rinviju msemmi fl-**artikolu 741(b) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta** m'għandux iservi biex parti tinqeda bih bil-ħsieb ħażin li tipprova tirbaħ iż-żmien."

Illi minkejja li l-fatti tal-kawża hawn fuq ikkwotata huma kemmxejn differenti minn dik tal-kawża odjerna, pero' il-ġist ta' dak hawn fuq ikkwotat fir-rigward ta' Artikoli 730 u 741(b) tal-

Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta japplika għall-kawża odjerna b'dan illi din il-Qorti tagħmel tagħha l-istess raġunijiet hemm imsemmija u b'hekk il-Qorti mhux ser tibgħat din il-kawża lill-Bord tal-Appelli.

Decide

Għal dawn il-motivi, il-Qorti taqta' u tiddeċiedi billi tilqa' l-ewwel (1) eċċezzjoni tal-konvenut għaliex issib li din il-Qorti m'għandhiex is-setgħa li tisma' u taqta' din il-kawża u b'hekk teħles mill-ħarsien tal-ġudizzju lill-konvenut Dr Richard Galea Debono bħala Kontrullur ta' Satabank p.l.c. kif ukoll għan-nom u in rappreżentanza tal-istess bank.

Finalment, il-Qorti tordna li l-ispejjeż kollha tal-kawża għandhom jitħallsu mis-soċjeta' attriċi MGA Trading Limited ladarba kienet hi li fetħet din il-kawża ħażin.

Onor. Dr. Neville Camilleri
Imħallef

Alexia Attard
Deputat Reġistratur